

**แบบรายงานสรุปผลการเข้ารับการพัฒนาความรู้
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัด สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8**

เรียน ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน

ด้วยข้าพเจ้า นายพัฒนพงษ์ เกิดหล้า ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ สังกัด กลุ่มวิชาการฯ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8 กรมพัฒนาที่ดิน ได้เข้ารับการพัฒนาความรู้ฯ หลักสูตร ที่ปรึกษาเกษตรกรด้านมาตรฐานระบบการผลิตตามมาตรฐานอินทรีย์ เป็นเวลารวมทั้งสิ้น 2 วัน ระหว่างวันที่ 22-23 มิถุนายน 2564 ได้ผ่านการฝึกอบรมออนไลน์ ด้วยระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจัดโดย สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้เข้ารับพัฒนาความรู้ฯ หลักสูตรดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานสรุปผลการพัฒนาความรู้ฯ เพื่อโปรดพิจารณา ดังนี้

1. การพัฒนาความรู้ฯ ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อ

มีความรู้ความเข้าใจเกณฑ์กำหนดของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และสามารถนำความรู้ที่ได้ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรไปปฏิบัติตามเกณฑ์กำหนดของมาตรฐานได้อย่างถูกต้อง

2. เนื้อหาและหัวข้อวิชาของการพัฒนาความรู้ฯ มีดังนี้

เนื้อหา

มาตรฐาน มกษ.9000 เล่ม 1-2552

เป็นระบบการจัดการผลิตด้านการเกษตร แบบองค์รวมที่เกื้อกูลต่อระบบนิเวศ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้วิถีธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้วัตถุพิษจาก การสังเคราะห์และไม่ใช่พืช สัตว์ จากเทคนิคดัดแปลงพันธุกรรม (GMO) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวังเพื่อ รักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของการผลิตในทุกขั้นตอน

หลักการของเกษตรอินทรีย์

1. พัฒนาระบบการผลิตสู่แนวทางเกษตรผสมผสานรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ
2. พัฒนาระบบการผลิตโดยใช้อินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารในฟาร์ม
3. ฟื้นฟู และรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและคุณภาพน้ำด้วยอินทรีย์วัตถุ
4. รักษาความสมดุลและความยั่งยืนของระบบนิเวศโดยรวม
5. ป้องกันและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
6. ยึดหลักการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูปที่เป็นวิถีการธรรมชาติส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
7. รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ของระบบเกษตรและระบบนิเวศน์รอบข้าง
8. รักษาความเป็นอินทรีย์ ตลอดห่วงการผลผลิต แปรรูป เก็บรักษาและจำหน่าย
9. หลีกเลี่ยง การใช้สารกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยที่เป็นสารเคมีสังเคราะห์
10. ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ไม่มาจากการดัดแปรพันธุกรรม
11. ผลิตภัณฑ์หรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ต้องไม่ผ่านการฉายรังสี

สรุปการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มก. 9000 มีข้อกำหนด 9 ข้อ ได้แก่

1. พื้นที่

พื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์แล้วต้องไม่เปลี่ยนกลับไปทางการเกษตรที่ใช้สารเคมี พื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซากหรือพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมี และควรตั้งอยู่ห่าง จากถนนหลวงจากโรงงานและแหล่งชุมชนที่ก่อให้เกิดมลพิษ รวมทั้งพิจารณากิจกรรมการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ข้างเคียง ซึ่งหากมีความเสี่ยงต่อการทำให้เกิดการปนเปื้อน และควรมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนที่อาจมาจากทางน้ำ แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียการเป็นอินทรีย์ แหล่งน้ำที่แนะนำ น้ำบาดาล แหล่งน้ำธรรมชาติที่ไม่ผ่านสารเคมี หรือถ้าเป็นแหล่งน้ำชลประทานต้องมีบ่อกักและตรวจวิเคราะห์แล้ว

2. การวางแผนการจัดการ

รักษาความสมดุลของระบบนิเวศในฟาร์ม และความยั่งยืนของระบบ นิเวศน์โดยรวม ป้องกันและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพของระบบการเกษตรและระบบนิเวศน์รอบข้าง รวมทั้งการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของพืชและสัตว์น้ำ รักษาความเป็นอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่การผลิต แปรรูป เก็บรักษาและจำหน่าย หลีกเลี่ยงการใช้เคมีสังเคราะห์ตลอดกระบวนการผลิต

3. เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์

ผลิตผลผลิตพันธุ์หรือส่วนประกอบผลิตพันธุ์ ต้องไม่มาจากวัสดุตัดแปรพันธุกรรม ผลิตพันธุ์หรือส่วนของผลิตพันธุ์ต้องไม่ผ่านการฉายรังสี เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ต้องมาจากระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ ยกเว้นในกรณีจำเป็นที่แสดงให้เห็นว่าหาเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ขยายพันธุ์ที่เป็นตามข้อกำหนดไม่ได้ อาจอนุโลมให้ใช้เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์จากแหล่งทั่วไปได้ โดยเมล็ดพันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์นั้นต้องไม่ผ่านการใช้สารเคมี กรณีที่หาเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ขยายพันธุ์ที่ไม่ใช้สารเคมีไม่ได้ จะต้องมีการจัดการ สารเคมีออกอย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ และต้องได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรองหรือ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง

4. การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน

ต้องรักษาหรือเพิ่มระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน 1) มีการปลูกพืชตระกูลถั่ว การใช้ปุ๋ยพืชสด การใช้พืชรากลึกในการปลูกพืชหมุนเวียน 2) การใช้วัสดุอินทรีย์ที่เป็นผลพลอยได้จากแปลงปลูกพืชหรือฟาร์มปศุสัตว์ที่ปฏิบัติตามมาตรฐานนี้ 3) การเร่งปฏิกิริยาของปุ๋ยอินทรีย์อาจใช้เชื้อจุลินทรีย์หรือวัสดุจากพืชที่เหมาะสมได้ 4) การใช้สิ่งที่ได้จากการเตรียมทางชีวพลวัต (biodynamic preparations) จากหินบด ปุ๋ยคอก หรือ วัสดุจากพืช

สารที่อนุญาตให้ใช้ในการผลิตเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ มูลสัตว์/ปุ๋ยหมัก ปศุสัตว์และสัตว์ปีก ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ ของเสียจากปัสสาวะสัตว์ ปุ๋ยจากธรรมชาติ (มูลปลา นก ค้างคาว) ฟางข้าว ปุ๋ยหมักจากวัสดุเพาะเห็ด ปุ๋ยหมักจากวัสดุอินทรีย์เหลือใช้จากบ้านเรือน ปุ๋ยหมักจากวัสดุพืชเหลือใช้ ส่วนเหลือจากโรงงานฆ่าสัตว์และอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ ผลพลอยได้จากโรงงานอุตสาหกรรมอาหารและทอผ้า สาหร่าย/ผลิตภัณฑ์จากสาหร่ายทะเล ชี้อัลเบิ้ลือกไม้และของเสียจากป่า ชี้อัลไม้ม หินฟอสเฟตจากธรรมชาติ ไล่เดือน ฮิวมัสจากไล่เดือนและแมลง แคลเซียมคาร์บอเนตจากธรรมชาติ หินแมกนีเซียม ยิปซัม (แคลเซียมซัลเฟต) โซเดียมคลอไรด์ (เฉพาะเกลือสินเธาว์ หินโพแทสเซียมและเกลือโพแทสเซียมจากเหมืองกำมะถัน แร่ธาตุปริมาณน้อย (โบรอน ทองแดง เหล็ก แมงกานีส โมลิบดินัม สังกะสี) ผลพลอยได้จากโรงงานน้ำตาล จากโรงงานผลิตส่วนผสมต่างๆ จากเกษตรอินทรีย์

5. การจัดการศัตรูพืช

การควบคุมและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโรคพืช และวัชพืช ต้องดำเนินการโดยใช้มาตรการใด มาตรการหนึ่ง หรือ หลายมาตรการรวมกัน ตัวอย่างสารที่ใช้สำหรับควบคุมศัตรูและโรคของพืช ได้แก่ สารสกัดจากไพรีทริน/โรทีโนน สารออกฤทธิ์จากสะเดา สาหร่ายทะเล เลซิทีน กรดธรรมชาติ สารสกัดจากเห็ดหอม กากชา น้ำส้มควันไม้ สารเตรียมจากพืช ยกเว้น ยาสูบน้ำช่ายสูบ (ยกเว้นสารนิโคตินบริสุทธิ์) จุลินทรีย์ที่ใช้ สำหรับควบคุมศัตรูพืชแบบชีววิธี น้ำมันจากพืชและสัตว์ กรดธรรมชาติ (น้ำส้มสายชู) สารสกัดจากเห็ดหอม เกลือทองแดง สารประกอบอนินทรีย์ (คอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์) กำมะถัน แร่ธาตุผง (หินบด) ดินเบา ซิลิเกต โซเดียมโบคาร์บอเนต โพแทสเซียมเปอร์แมงกานี จุลินทรีย์ใช้ควบคุมโรคแบบชีววิธี (แบคทีเรีย ไวรัส และเชื้อรา) ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และไนโตรเจน สปุโพแทสเซียม (สปู่ออน) เอทิลแอลกอฮอล์ แผลงตัวผู้ที่ถูกทำหมัน การใช้กับดัก สารเตรียมฟีโรโมน สารเตรียมจากเมธิลไฮโดรเจนในกับดัก สมุนไพรและสาร เตรียมที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ

การควบคุมแมลง 1.) ใช้พืชหรือสารสกัดจากพืช 2.) ใช้จุลินทรีย์เช่น Bt NPV 3.) ใช้ตัวห้ำตัวเบียน 4.) ใช้สปูหรือน้ำ 5.) ใช้กับดักกาวเหนียวหรือแสงไฟ 6.) White oil ที่ได้จากธรรมชาติ 7.) การอนุรักษ์และใช้ ศัตรูธรรมชาติ (ตัวห้ำ ตัวเบียน) 8.) การรักษาระบบนิเวศน์

6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

ป้องกันและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม หลักการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูปที่เป็นวิธีการธรรมชาติ ประหยัด พลังงาน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รักษาความเป็นอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่การผลิต แปรรูป เก็บรักษา และจำหน่าย หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ตลอด กระบวนการผลิต แปรรูป และเก็บรักษา หลังการเก็บเกี่ยวควรเลือกวัสดุที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ ไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม บรรจุกัมภ์หรือเลือกใช้บรรจุกัมภ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา และการขนส่ง

รักษาความเป็นอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่การผลิต แปรรูป เก็บรักษาและจำหน่าย หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี สังเคราะห์ตลอดกระบวนการผลิต แปรรูป และเก็บรักษา การจัดการ การเก็บรักษา การขนส่ง การแปรรูป และการบรรจุหีบห่อ ต้องรักษาความเป็นผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อินทรีย์ตลอดทุกช่วงของกระบวนการโดยใช้ เทคนิคที่เหมาะสมกับส่วนประกอบด้วยความระมัดระวังในวิธีการแปรรูป จำกัดการใช้วัตถุ เชื้อปนอาหารและสารช่วย กรรมวิธีผลิต ผลิตภัณฑ์ และ ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ต่อไม่ผ่านการฉายรังสีเพื่อจุดมุ่งหมายในการควบคุมศัตรูพืชและสัตว์ การถนอมอาหาร และการกำจัด จุลินทรีย์ก่อโรค หรือการสุขาภิบาล ผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่อยู่ ระหว่างการเก็บ รักษา ขนส่ง แปรรูป หรือ บรรจุหีบห่อจะต้องได้รับการชี้บ่งที่ ชัดเจน มีการจัดการที่แยกออกจาก ผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อินทรีย์ และมีการจัดการที่จะไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน จากสารต่างๆ ที่ ไม่อนุญาตให้ ใช้ในการผลิตแบบอินทรีย์

8. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง

ภาชนะบรรจุในการขนส่งสามารถป้องกันการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ พาหนะในการขนส่งสามารถ ป้องกันการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ ระหว่างการขนส่งมีการป้องกันการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ มีป้ายชี้บ่งที่ แสดงถึงการแยกผลิตภัณฑ์อินทรีย์ออกจากผลิตภัณฑ์ทั่วไปอย่างชัดเจน รูปแบบและวิธีแสดงฉลากและการกล่าว อ้างมีชนิดพืชและพื้นที่ตรงกับที่ได้รับการรับรองจริง ปริมาณผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับพื้นที่ผลิต ชื่อหน่วย รับรองและรหัสรับรองถูกต้องและชัดเจน เครื่องหมายรับรองมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 15 มิลลิเมตร มี ลักษณะ รูปร่าง สัดส่วน และสีตรงตามหลักเกณฑ์ที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด แสดงเครื่องหมายรับรองตรงกับ ชนิดพืชที่ได้รับการรับรอง มีชื่อผลิตภัณฑ์ชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์คำแนะนำการเก็บรักษา (ถ้ามี) ผลิตภัณฑ์ มีปริมาณน้ำหนักสุทธิ (ถ้ามี) ผลิตภัณฑ์ชื่อประเทศผู้ผลิต (กรณีส่งออก) ผลิตภัณฑ์การกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตภัณฑ์จาก

การผลิตแบบอินทรีย์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไข ของหน่วยรับรอง ผลิตภัณฑ์ที่จะแสดงฉลากและ เครื่องหมายรับรองว่าเป็น “อินทรีย์” ต้องมีส่วนประกอบจากเกษตรอินทรีย์ได้ไม่น้อยกว่า 95 % โดยน้ำหนักของ ส่วนประกอบทั้งหมดในผลิตภัณฑ์สุดท้ายที่ไม่รวมส่วนประกอบของน้ำและเกลือ แต่ส่วนประกอบที่ไม่ใช่อินทรีย์ ต้องไม่มาจากการตัดแปรพันธุกรรม การฉายรังสี

9. การบันทึกข้อมูลการผลิตและการทวนสอบ

ต้องจัดทำบันทึกอย่างต่อเนื่อง เช่น บัญชีการซื้อขายวัตถุดิบอินทรีย์ บัญชีแสดงจำนวนผลิตผล ผลิตภัณฑ์ พืชอินทรีย์ และบัญชีแสดงการขายผลิตผล ผลิตภัณฑ์พืชอินทรีย์ รวมทั้งจำนวนฉลากที่มีการแสดงเครื่องหมายการ รับรอง พร้อมหลักฐานการรับผลิตผลผลิตภัณฑ์พืชอินทรีย์ หรือหลักฐานการชำระเงินจากลูกค้าแต่ละราย ผู้ประกอบการต้องเก็บบันทึกข้อมูลและเอกสารระบบบัญชี บัญชีการผลิต ผลิตผล และ/หรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถ ให้หน่วยรับรองสอบกลับไปถึง แหล่ง ลักษณะ และปริมาณ ของวัตถุดิบทั้งหมดที่ซื้อและการใช้วัสดุเหล่านั้น นอกจากนี้ ควรเก็บเอกสารผู้รับผลิตผล และ/หรือ ผลิตภัณฑ์ที่ขายไปทั้งหมด ควรทำเป็นบัญชีรายวัน แสดง ปริมาณที่ขายให้กับผู้บริโภคโดยตรงไว้ เมื่อหน่วยผลิตมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรเอง

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้ต่อตนเอง ได้แก่

มีความเข้าใจหลักการทำเกษตรอินทรีย์อย่างถูกต้อง สามารถนำความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับไป ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรเพื่อนำไปปฏิบัติได้ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

4. แนวทางการนำความรู้ ทักษะที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้ฯ ครั้งนี้ ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ แก่หน่วยงาน มีดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สามารถนำไปแนะนำส่งเสริมให้กับกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์เพื่อต่อยอด ในการขอใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มก. 9000 เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สามารถส่งผลผลิตอินทรีย์ไป จำหน่ายในห้างสรรพสินค้า หรือส่งออกต่างประเทศได้

5. ปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำความรู้ และทักษะที่ได้รับไปปรับใช้ในการ ปฏิบัติงาน

เกษตรกรยังขาดทักษะ การยอมรับและแรงจูงใจการทำเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากข้อจำกัดของการทำ เกษตรอินทรีย์มีค่อนข้างมาก และขาดความพร้อมในการปรับเปลี่ยนพื้นที่

6. ความต้องการการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา เพื่อส่งเสริมให้สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผล ได้แก่

จัดการทำเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นระบบ มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบตั้งแต่การส่งเสริมให้ความรู้ การจัดหา บัญชีการผลิต การดำเนินงานกิจกรรมรวมถึงการจำหน่ายผลผลิตสร้างรายได้ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการ ปรับเปลี่ยนจากการปลูกพืชใช้สารเคมีมาเป็นการเกษตรอินทรีย์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงชื่อ)

(นายพัฒน์พงษ์ เกิดหล้า)

ผู้เข้ารับการพัฒนาความรู้